

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Musicaltheater
voltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Dance Academy

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Musicaltheater
voltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Dance Academy

CROHO nr.34798

Hobéon Certificering

Datum

9 oktober 2019

Auditpanel

Drs. G.M.R. Klaassen MSM, voorzitter

V. Bartelds MBA, vice-voorzitter

S. van Coillie

B. Derks

O. Feikens, studentlid

Secretaris

H.R. van der Made / B. Roemer

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, augustus 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Dans
registratienummer croho	34798
domein/sector croho	Taal & Cultuur
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	Musicaltheater is een afstudeerrichting van Dans
locatie	Tilburg
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	5 en 6 juni 2019

2. **SAMENVATTING**

De vierjarige bacheloropleiding Musicaltheater valt onder de croho Dans en is dus formeel een afstudeerrichting van de Dance Academy van Fontys Hogeschool voor de Kunsten. Praktisch gezien is de opleiding een zelfstandige speler in het cluster dansgerelateerde opleidingen (Dance, Danseducatie en Musicaltheater) binnen de FHK. Jaarlijks worden circa twaalf studenten toegelaten en normaliter betreden ook twaalf afgestudeerden de arbeidsmarkt.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

Als een van de weinige opleidingen op dit vakgebied heeft Musicaltheater een helder beeld van de eisen die het werkveld aan startende beroepsbeoefenaren stelt. De beoogde leeruitkomsten zijn recent geactualiseerd en vanuit het competentieprofiel Dans op een inzichtelijke manier vertaald naar musicaltheaterperformers.

Het bachelorniveau en de hbo-oriëntatie zijn naar de mening van de auditoren helder en kloppend beargumenteerd door de opleiding. De positie van onderzoekend vermogen in de beoogde leeruitkomsten is niet erg prominent, ook ingegeven door de input van het werkveld op het gebied van de beoogde leeruitkomsten. De auditcommissie begrijpt deze overweging. Anderzijds is de inbreng van het werkveld in de beoogde leerresultaten weliswaar hoogfrequent, maar weinig gestructureerd. Hierdoor kunnen professionele behoeften als Onderzoekend en vernieuwend vermogen, toekomstbestendigheid en internationale vereisten beperkt zichtbaar worden als het werkveld zich focust op onmiddellijke toepasbaarheid in de beroepspraktijk.

De opleiding voldoet in de ogen van de auditcommissie aan de vereisten van deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De auditcommissie beoordeelt het programma van de opleiding als sterk beroepsgericht, met veel waardering voor de Triple Threat-systematiek die de samenhang van verschillende aspecten voor studenten benadrukt. Waar de professionele vaardigheden op een hoog niveau terugkomen in het curriculum, geldt dat volgens de auditoren in mindere mate voor de theoretische kennisbasis en het onderzoekend vermogen. De bestudeerde theorie is van voldoende niveau. Op het gebied van onderzoek moedigt het panel de opleiding aan de versterkingsoperatie die is ingezet, voortvarend te implementeren. Het auditpanel ziet veel aanknopingspunten voor deze versterking in het onderzoek- en ontwikkelingsplatform waarin de opleiding participeert. De onderwijsleeromgeving beoordelen de auditoren als ambitieus, stimulerend en veilig. Internationalisering is in de visie van FHK nadrukkelijker aanwezig dan in het programma, de connectie met de internationale musicalwereld kan zeker nog versterkt worden.

Het hechte docentenkernteam van de opleiding is voldoende gekwalificeerd en stelt studenten in staat om de beoogde leerresultaten te realiseren.

Qua voorzieningen beschikt de opleiding, zowel materieel als immaterieel, over voldoende kwalitatieve faciliteiten. De studenten hebben veel waardering voor zowel de docenten als de studieloopbaanbegeleiding. De opleiding reageert bovendien adequaat op gesignaleerde verbeterpunten.

Op grond van het beroepsgerichte karakter van het curriculum met veel aandacht voor de samenhang, het ambitieuze maar veilige studieklimaat, het betrokken docententeam en de adequate voorzieningen, gewogen met de nog te versterken theoretische en onderzoekscomponenten beoordeelt het auditpanel de opleiding als 'voldoet' aan de vereisten van deze standaard.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding Musicaltheater toetst valide, betrouwbaar en transparant en bovendien nadrukkelijk leerprocesondersteunend. Bij de opleiding is sprake van een diepgewortelde feedbackcultuur. Deze feedbackcultuur leidt in de praktijk tot een levendige en veilige *learning community* van studenten, docenten, studieloopbaanbegeleiders en werkveldvertegenwoordigers, waarin alle betrokkenen openlijk feedback aan elkaar geven. De opleiding mag daar trots op zijn, evenals op de zeer actieve rol die het werkveld vervult bij de toetsing.

De opleiding denkt na over voor- en nadelen van het geven van cijfers versus het geven van een oordeel wel/niet behaald met aanvullende feedback. Ook informeert men zich goed over de behoeften van studenten op dit vlak en de ervaringen hiermee bij de zusteropleidingen Dance en Docent Dans.

Het panel waardeert het dat de opleiding intervisiebijeenkomsten met zusteropleidingen van andere instellingen organiseert en moedigt de opleiding aan hier in de komende jaren nog wat meer nadruk op te gaan leggen.

De opleiding hanteert een zeer grote verscheidenheid aan toetsen. Het panel juicht dat toe. Docenten en examinatoren hebben de ruimte om zichzelf na het verplichte BKO-traject (waarin onder andere aandacht besteed wordt aan toetsdeskundigheid) te blijven ontwikkelen.

Er zijn de laatste jaren veel verbeteringen voor de studenten gerealiseerd. De opleiding heeft zich met diverse maatregelen (toetskalender, terugdringen toetsmomenten) succesvol ingespannen om examenstress te beteugelen. Ook is men erin geslaagd om meer helderheid te scheppen omtrent de toetsen: de digitale studiegidsen verschaffen veel informatie. Op het gebied van communicatie blijft er evenwel ruimte voor verbetering.

De organisatie van de examencommissie en de toetscommissies zit technisch goed in elkaar en iedereen kent zijn taak en zijn rol. De tijd is rijp om verder te groeien. De examencommissie zou zich de komende jaren wat meer mogen toeleveren op functioneren op metaniveau met betrekking tot de borging van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen. (Input van zusteropleidingen buiten de FHK kan daarbij waardevol zijn.) In meer praktische zin geldt dat de functionarissen van de beleidskamer van de examencommissie iets meer voeling zouden mogen ontwikkelen voor de opleidingen en de dagelijkse onderwijs- en toetspraktijk. De leden van de uitvoerende kamers die de opleidingen vertegenwoordigen zouden zich juist wat meer mogen distantiëren van de eigen opleiding en wat meer oog mogen krijgen voor *best practices* van andere FHK-opleidingen.

De opleiding voldoet in de ogen van de auditcommissie aan de vereisten van deze standaard.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De afstudeerders van de opleiding Musicaltheater kenmerken zich als van het juiste niveau, artistiek boeiend en flexibel. De performale eindwerken zijn over de volle breedte van bovengemiddelde kwaliteit qua inhoud en niveau en het werkveld onderschrijft deze mening van de auditoren. De kennistheoretische en onderzoekende aspecten in het schriftelijk eindwerk kunnen nog worden versterkt volgens de auditoren, ook om de vernieuwende inbreng van alumni in het werkveld verder te stimuleren.

Alumni zijn zeer betrokken bij de opleiding en verzorgen jaarlijks coproducties met de huidige studenten. Het feit dat zij de responsiviteit van de opleiding roemen en zien hoe verbeteringen in het curriculum worden doorgevoerd sterkt het auditpanel in de overtuiging dat de studenten worden opgeleid voor een succesvolle carrière in het werkveld.

De opleiding voldoet in de ogen van de auditcommissie aan de vereisten van deze standaard.

Algemene conclusie:

De opleiding Musicaltheater van Fontys Hogeschool voor de Kunsten kenmerkt zich door een hoge kwaliteit performers die de studie afronden en veelal direct aan hun carrière kunnen beginnen.

De opleiding voldoet op alle standaarden aan de vereisten volgens de auditcommissie. Het auditpanel adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

De auditcommissie raadt de opleiding aan de versterking van de leerlijn onderzoekend vermogen nauwkeurig te monitoren en de kennistheoretische basis iets te verzwaren.

De examencommissie is volgens het panel toe aan de stap om meer op meta-niveau te functioneren.

Tot slot adviseert het auditpanel de aspecten internationalisering en liedinterpretatie verder te versterken en het functioneren van het vrijekeuzeprogramma van de opleiding te optimaliseren.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 28 oktober 2019.

3. INLEIDING

De opleiding Musicaltheater valt onder dezelfde croho-typering als Dance, formeel is Musicaltheater een afstudeerrichting van de dansopleiding. Musicaltheater leidt studenten op tot vakbekwame musicaltheaterperformers.

Deze beoordeling heeft plaatsgevonden met een specifiek panel met musicaltheater-expertise binnen de visitatie van de dansopleidingen van Fontys Hogescholen in de clustergroep Dans die in 2019 tevens de opleidingen van de Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool der Kunsten Den Haag, Amsterdamse hogeschool voor de kunsten, ArtEZ Arnhem en Codarts Rotterdam beoordeelde.

De opleidingen Dans, Docent Dans en Musicaltheater maken onderdeel uit van de Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg.

Op dit moment implementeert de opleiding de vernieuwde landelijke competentieset van 2017, maar dit heeft geen grote gevolgen voor het curriculum als zodanig. Deze implementatie zal onder standaard 1, beoogde leeruitkomsten, worden besproken.

In de vorige beoordeling in 2012 (gezamenlijk met Dans) heeft de auditcommissie een aantal aanbevelingen gedaan. De studiebelasting tijdens de minor-fase betrof een aandachtspunt.

Inmiddels werkt de opleiding met Free Choice in plaats van een minor, een profileringsruimte van 30EC waar de student een eigen inkleuring aan de opleiding geeft. Tevens gaf het auditpanel destijds aan dat kwaliteit van toetsing en eenduidige beoordeling een aandachtspunt was. De opleiding heeft hierop geacteerd door de toetsdeskundigheid middels docentprofessionalisering te verhogen, waarover meer onder standaard 3, Toetsing.

De Engelstalige Dance-opleiding en de Nederlandstalige opleiding Musicaltheater ressorteren onder hetzelfde croho-nummer maar verschillen op zoveel belangrijke aspecten dat de opleiding heeft gekozen voor een eigen beoordeling en beoordelingsrapport. Op onderdelen die de opleidingen grotendeels delen is er overlap in de rapportages, waar mogelijk en waar noodzakelijk zal dit rapport zich specifiek op de opleiding Musicaltheater richten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De opleiding bereidt studenten voor op een carrière als Musicaltheaterperformer. De beoogde leerresultaten beschrijven het bachelorniveau zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatie raamwerk en de Dublin-descriptoren in de vorm van een competentieprofiel dat het Netwerk Dans in 2017 landelijk heeft vastgesteld op basis van het opleidingsprofiel. Het vernieuwde competentieprofiel combineert een aantal van de competenties uit het profiel van 2012 en telt nu 7 competenties: Creërend vermogen, Ambachtelijk vermogen, Onderzoekend en Reflectief vermogen, Vermogen tot groei en vernieuwing, Ondernemend en organiserend vermogen, Communicatief vermogen en Vermogen tot samenwerking. Onderzoekend vermogen is expliciet in de beoogde leerresultaten opgenomen. De opleiding profileert zich als *Triple Threat*, waarbij de kunstvormen zang, dans en spel als één geheel benaderd worden. De opleiding Musicaltheater is de enige specifieke opleider in Nederland voor deze branche. Van de strategische doelen van de Fontys Hogeschool voor de Kunsten komen met name interdisciplinariteit en co-creatie terug in het profiel van de opleiding. De voor de opleiding relevante internationale oriëntatie ligt vooral op het vlak van het inspelen op kansen in aangrenzende arbeidsmarkten. De opleiding is continu in contact met het werkveld, zowel op het gebied van gastdocenten als alumni en stageverleners.

Weging en Oordeel

Als een van de weinige 4-jarige opleidingen op dit vakgebied heeft Musicaltheater een helder beeld van de eisen die het werkveld aan startende beroepsbeoefenaren stelt. De beoogde leeruitkomsten zijn recent geactualiseerd en vanuit het competentieprofiel Dans op een inzichtelijke manier vertaald naar musicaltheaterperformers. Het bachelorniveau en de hbo-oriëntatie zijn naar de mening van de auditoren helder en kloppend beargumenteerd door de opleiding. De positie van Onderzoekend vermogen in de beoogde leeruitkomsten is niet erg prominent, ook omdat het werkveld hier weinig belang aan hecht. De auditcommissie begrijpt deze overweging. Het auditpanel weegt dat de inbreng van het werkveld in de beoogde leerresultaten weliswaar hoogfrequent is, maar weinig gestructureerd. Hiermee kunnen professionele behoeften als onderzoekend en vernieuwend vermogen, toekomstbestendigheid en internationale vereisten beperkt zichtbaar worden als het werkveld zich focust op onmiddellijke toepasbaarheid in de beroepspraktijk, terwijl dit wel een bachelorcompetentie uit het landelijk profiel betreft. Het panel zou de positie van onderzoekend vermogen in de beoogde leeruitkomsten versterkt willen zien. De positionering en profilering van de opleiding worden in het werkveld breed erkend en gedeeld, waarbij de opleiding zich primair richt op Nederland, Vlaanderen en Duitsland.

Met 400 aanmeldingen voor 12 studieplaatsen voldoet de opleiding Musicaltheater onmiskenbaar aan een behoefte.

Oordeel

De auditcommissie oordeelt dat de beoogde leeruitkomsten van de opleiding aan de vereisten van de standaard voldoet, op basis van het geactualiseerde en gevalideerde competentie- en beroepsprofiel en de sterke profilering en positionering, maar vraagt aandacht voor meer gestructureerde inbreng van het werkveld op specifiek de beoogde leeruitkomsten en de versterking van de positie van Onderzoekend vermogen in de beoogde leeruitkomsten.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Programma

Musicaltheater gaat uit van een constructivistische visie op leren. Het constructivisme gaat er vanuit dat kennis en vaardigheden worden geconstrueerd door de lerende en niet (alleen) worden overgebracht door een docent of andere expert. Studenten ontwikkelen zich op basis van persoonlijke talenten en ambities. In dat leer- en ontwikkelproces is het contact met docenten, medestudenten en professionals uit de praktijk cruciaal. Studenten leren vooral in interactie met anderen waaraan ze zich kunnen meten, spiegelen en door wie ze zich laten inspireren, waarmee ze kennis delen en betekenis geven aan ervaringen, theorieën en ideeën.

Om het leren via de constructivistische wijze te bewerkstelligen, kiest Musicaltheater voor competentiegestuurd opleiden. Competentiegestuurd onderwijs is gericht op het ontwikkelen van competenties en draagt bij aan beroepsauthentiek leren. Kennis, vaardigheden en een professionele beroepshouding zijn de drie pijlers van het competentiegestuurd onderwijs zoals dat wordt vormgegeven binnen de opleiding. Deze pijlers bereiden in samenhang de studenten goed voor op de beroepspraktijk.

In de eerste twee studiejaar volgen de studenten een uitgebreid programma waarin alle soorten vakken gedoceerd worden. Naast de vakken van het Triple Threat perspectief krijgen studenten theoretische en ondersteunende vakken. Zowel in het eerste als tweede jaar krijgen de studenten basis- en intermediate techniek in de disciplines dans, zang en drama (Triple Threat). In het derde trimester van studiejaar een en twee wordt concentrisch gewerkt en worden de drie disciplines met elkaar verbonden. Beide jaren worden afgerond met een musicaltheatervoorstelling. In het derde jaar worden de praktijkgerichte vakken voornamelijk gezamenlijk gegeven in beroepskenmerkende situaties als de modules Song & Dance (zang en dans) en de Muziektheater Creatie (zang en drama). Alumni en studenten geven aan dat inhoudelijk gezien het aandeel *'acting through song'* (liedinterpretatie) binnen de Triple Threat meer aandacht behoeft. De opleiding is zich hiervan bewust.

De persoonlijke kleuring van hun studie kunnen studenten vormgeven in het Free Choice-programma, een dertigtal credits die studenten kunnen vullen (na goedkeuring) met losse modules, een minor, binnen of buiten de hogeschool of extracurriculaire activiteiten.

Het afstudeerjaar bestaat uit een uitgebreide stage in het werkveld en hier komen praktijkgericht onderzoek en theorie- onderzoek samen in het Dramaturgisch Dossier dat de studenten maken en dat gekoppeld is aan hun Solo Eigen Werk.

In het Dramaturgisch Dossier beschrijven de studenten het proces van het praktijkonderzoek dat ze voerden tijdens het maken van hun Solo Eigen Werk en geven ze tegelijk aan hoe hun theoretisch onderzoek hun maakkeuzes mee bepaalde en onderbouwde.

De dekkende koppeling aan de beoogde leeruitkomsten is op vakniveau ook voor studenten zichtbaar in competenties met indicatoren en niveau-aanduiding.

De auditoren hebben de gebruikte literatuur van de opleiding bestudeerd. Het professionele niveau van de studenten is zowel in lesbezoek als in een (gedeelte van) een voorstelling tijdens de visitatie geobserveerd.

De opleiding is partner in het recent opgerichte onderzoek- en ontwikkelingsplatform ter ondersteuning van het musicalgenre. Bovendien is een van de docenten gepromoveerd op Musicaltheater. De opleiding werkt aan curriculumontwikkeling met de focus op onderzoek.

De internationale oriëntatie van de opleiding is relatief beperkt, gezien het taalgebied logisch. Desalniettemin sluit de opleiding zich niet af, zo is er Duits in het curriculum opgenomen om ook die arbeidsmarkt voor studenten toegankelijk te maken. Bovendien zijn er diverse nationaliteiten (en tradities) vertegenwoordigd in het docententeam en onder de gastdocenten. Studenten geven aan dat de internationalisering nog versterking behoeft.

De opleiding mag zich verheugen in een massale belangstelling van aspirant-studenten (zo'n 400 per jaar), terwijl het aantal plaatsen beperkt moet blijven tot twaalf door de invoering van het Sectorplan Kunstonderwijs. De studenten die na strenge audities worden toegelaten zijn dermate getalenteerd en gemotiveerd dat de uitval te verwaarlozen is, in de laatste vier studiejaar is er niemand uitgevallen en ook het studierendement is voorbeeldig.

Het auditpanel stelde tijdens de visitatie in gesprekken met studenten vast dat de opleiding een ambitieus maar veilig leerklimaat weet te scheppen, waarin studenten zich durven te ontwikkelen.

Docententeam

Het kernteam van 14 vaste docenten (6,8fte) is voor het overgrote gedeelte tevens werkzaam in de beroepspraktijk, zonder uitzondering bachelor- en voor een vijfde deel mastergeschoold. Er wordt veelvuldig gebruikgemaakt van gastdocenten uit binnen- en buitenland en studenten waarderen hun (gast)docenten hogelijk in deze kleine leergemeenschap. Docenten worden geprezen voor hun vakkennis, inspiratie en betrokkenheid.

Docentprofessionalisering concentreert zich rondom het verplicht behalen van de Basiskwalificatie Onderwijs in het eerste jaar van de aanstelling, waarin ook de module examinering (BKE) is opgenomen.

Het beperkte kernteam heeft wel tot gevolg dat studenten vaak dezelfde docent treffen. In gevallen waarin dat als verminderd effectief wordt ervaren, heeft de opleiding voorzien in variatie.

Het panel constateert een sterke onderlinge betrokkenheid binnen het vaste docententeam. De cohesie met de talrijke gastdocenten en het kernteam is minder vanzelfsprekend. Dit is begrijpelijk, maar behoeft wel enige aandacht.

Voorzieningen

De opleiding is gehuisvest in een inspirerende en creatieve omgeving, samen met de andere opleidingen van FHK. Materiële voorzieningen zijn uitstekend op orde, studio's en bibliothecaire voorzieningen van de FHK staan studenten ter beschikking. Op piekmomenten is er wel eens ruimte tekort, dan huurt de opleiding extra theaterruimtes in op loopafstand van de vestiging en voor de jaarlijkse eindvoorstellingen maakt men gebruik van een theater in Goirle. Individuele en groepsstudieruimtes vormen een aandachtspunt voor alle FHK-opleidingen, dus ook Musicaltheater.

De studieloopbaanbegeleiders zijn laagdrempelig toegankelijk voor studenten die deze begeleiding ook nadrukkelijk gebruiken en waarderen. Bij persoonlijke of fysieke problemen is ondersteuning binnen en buiten de hogeschool beschikbaar.

Weging en Oordeel

De auditcommissie beoordeelt het programma van de opleiding als sterk beroepsgericht, met veel waardering voor het Triple Threat-perspectief dat de samenhang van verschillende aspecten voor studenten benadrukt. Ook de synthese in de voorstelling waarmee elk jaar afsluit, maakt het panel enthousiast. De Free Choice-component geeft studenten de mogelijkheid om eigen accenten aan te brengen, maar studenten gaven aan dat deze mogelijkheden in de praktijk lastig te realiseren zijn.

Waar de professionele vaardigheden op een hoog niveau terugkomen in het curriculum, geldt dat volgens de auditoren in mindere mate voor de theoretische kennisbasis en het onderzoekend vermogen. De bestudeerde theorie is van voldoende niveau, maar aan de lichte kant volgens het panel. Op het gebied van onderzoek moedigt het panel de opleiding aan de versterkingsoperatie die is ingezet, voortvarend te implementeren. Zowel door het curriculum heen als in het eindwerk Dramaturgisch dossier is een intensivering op zijn plaats. Het auditpanel ziet veel aanknopingspunten voor deze versterking in het onderzoek- en ontwikkelingsplatform waarin de opleiding participeert. Het auditpanel ondersteunt de wens van alumni en studenten naar versterking in het programma van het aspect liedinterpretatie. De onderwijsleeromgeving beoordelen de auditoren als ambitieus, stimulerend en veilig. Het hechte docentenkernteam van de opleiding is voldoende gekwalificeerd en stelt studenten in staat om de beoogde leerresultaten te realiseren. De ruimte voor docentprofessionalisering anders dan de algemeen vereiste, is beperkt in de ogen van het auditpanel. Het is een verrijking voor de opleiding om over gastdocenten te beschikken die inzichten uit de internationale musicalwereld met zich meebrengen. Internationalisering is in de visie van FHK nadrukkelijker aanwezig dan in het programma, de connectie met de internationale musicalwereld kan zeker nog versterkt worden. Aandachtspunt voor de opleiding is de balans te bewaren tussen het kernteam en de ingevlogen expertise, om de cohesie in het team te behouden.

Qua voorzieningen beschikt de opleiding, zowel materieel als immaterieel, over voldoende kwalitatieve faciliteiten. De studenten hebben veel waardering voor zowel de docenten als de studieloopbaanbegeleiding. De opleiding reageert bovendien adequaat op gesignaleerde verbeterpunten.

Oordeel

Op grond van het beroepsgerichte karakter van het curriculum met veel aandacht voor de samenhang, het ambitieuze maar veilige studieklimaat, het betrokken docententeam en de adequate voorzieningen, gewogen met de nog te versterken theoretische en onderzoekscomponenten beoordeelt het auditpanel de opleiding als 'voldoet' aan de vereisten van deze standaard.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Leerprocesondersteunend toetsen (feedbackcultuur, toetskalender en *Free Choice*)

De opleiding Musicaltheater geeft aan veel belang te hechten aan het geven van feedback. De studieloopbaanbegeleider vervult hierin een belangrijke rol. Ook studenten zelf benoemen het belang van het ontvangen van feedback voor hun ontwikkeling. Docenten en examinatoren geven dan ook zowel binnen formatieve als binnen summatieve toetsing feedback. Het panel heeft beoordelingsformulieren gezien waar deze feedback in verwoord is. Studenten benadrukken bovendien dat er altijd ruimte is voor het vragen van (extra) feedback, ook buiten de daarvoor ingeroosterde momenten. Ze merken tevens op dat docenten en studieloopbaanbegeleiders ook zelf het initiatief kunnen nemen en dat ze dat doen als ze signaleren dat een student dat nodig heeft.

Studenten geven tevens elkaar feedback (*peer learning*) en ook daaraan wordt binnen de opleiding veel waarde gehecht. Ook organiseren docenten zelf intervisiebijeenkomsten waarin zij *best practices* van feedback geven bespreken.

De opleiding Musicaltheater werkt met het geven van cijfers van 1 tot en met 10.

Om de examenstress te verlagen en studenten te stimuleren zich meer te richten op hun longitudinale ontwikkeling dan op ijkmomenten, heeft de opleiding een toetskalender ingezet en het aantal toetsmomenten teruggebracht.

Valide toetsen (toetsvariatie, BKO en *peers*)

De opleiding hanteert een zeer grote verscheidenheid aan toetsvormen. Er wordt getoetst aan de hand van theorie- en kennistoetsen, praktijktoetsen, casustoetsen, mondelinge toetsen, presentaties, portfolio-opdrachten en vele andere toetsvormen.

Voor alle examinatoren geldt dat zij BKO-geschoold moeten zijn. (Toetsing maakt deel uit van de BKO.) Een nieuwe docent kijkt eerst een jaar mee en wordt ondertussen getraind. Pas na afronding van het BKO-traject mag hij/zij optreden als examinator.

Peers vanuit het werkveld worden intensief bij de toetsing betrokken om de aansluiting op de arbeidsmarkt goed te bewaken. Met deze werkveldvertegenwoordigers wordt ook regelmatig overleg gevoerd binnen de FHK, buiten de toetsmomenten om.

Peers vanuit zusteropleidingen buiten de FHK hebben indirect ook een rol; de opleiding Musicaltheater heeft in maart 2018 een intervisiebijeenkomst over eindwerken gehad met zusteropleidingen van Codarts en Lucia Marthas Institute for Performing Arts.

Betrouwbaar toetsen (meer ogen, individuele beoordeling, rol werkveld, rol examencommissie)

De opleiding werkt bij het afnemen van toetsen met een vier- of meerogenprincipe bij *performance*-toetsen. Daar waar dat niet mogelijk is, draait een camera mee om het achteraf betrekken van een extra paar ogen te faciliteren. Minimaal één van de examinatoren is niet betrokken geweest bij het begeleidings- en onderwijsproces, opdat er ook een oordeel gevormd wordt over de prestatie van de student zonder dat dit oordeel beïnvloed kan worden door kennis van diens studieproces.

Daarnaast geven docenten aan veel samen te werken en goed op hoogte te zijn van elkaars manier van beoordelen. De examencommissie bevestigt dit beeld en merkt op dat verschillende beoordelaars vaak tot een nagenoeg eensluidend oordeel blijken te komen alvorens ze met elkaar in gesprek gaan. Studenten betonen zich op dit punt wat kritischer en geven aan ruimte voor verbetering te zien. (Zie ook volgende paragraaf: transparant toetsen.)

Studenten zelf werken ook veel samen. Ze gaan vaak samen op stage of schrijven zich samen in voor projecten. Ze kunnen dan samen optrekken en elkaar feedback geven (zie ook eerste paragraaf: leerprocesondersteunend toetsen - feedbackcultuur). Wel worden ze individueel beoordeeld. En "meeliften" op de inspanningen van medestudenten is volgens hen niet mogelijk. Dergelijk sociaal onwenselijk gedrag corrigeren zij zelf binnen de groep.

Zoals in de vorige paragraaf al is opgemerkt, spelen werkveldvertegenwoordigers een actieve rol bij het afnemen van toetsen. Soms hebben ze een (zware) adviserende rol, soms zijn ze formeel examinator. In dat laatste geval zijn ze dan ook als zodanig aangewezen door de examencommissie en voldoen ze aan de eisen die de examencommissie voor examinatoren hanteert.

Bij afstudeersessies is ook een lid van de examencommissie aanwezig.

Transparant toetsen (digitale studiegids en communicatie)

Studenten geven aan over het algemeen goed te weten wat er van hen verwacht wordt. Sinds kort werkt de opleiding met gedetailleerde digitale studiegidsen. Hierin is ook informatie over toetsing opgenomen. Desondanks geven studenten aan dat hier nog ruimte voor verbetering is. De communicatie tussen docenten onderling is niet altijd optimaal. Daardoor spreken ze elkaar soms tegen en hebben ze niet altijd zicht op hetgeen hun collega's van de andere lessen behandelen en toetsen. Studenten moeten soms veel moeite doen om de juiste informatie te achterhalen voor het voorbereiden van een toets of het inleveren van een werkstuk.

Examencommissie en toetscommissies

De FHK heeft één FHK-brede examencommissie. Deze commissie bedient van alle vier de sectoren (te weten Beeldend, Dans, Muziek en Theater) alle zeventien bachelor- en masteropleidingen die in deze sectoren ondergebracht zijn. Er is één beleidskamer ingesteld en vier uitvoerende kamers (voor iedere sector één). De beleidskamer telt zeven personen: een voorzitter, een secretaris, de vier voorzitters van de vier uitvoerende kamers en een extern, toetsdeskundig lid. In de uitvoerende kamers zijn alle opleidingen vertegenwoordigd via docenten (tevens examinatoren) van de opleidingen. Bij bezwaren en klachten van "eigen" studenten, worden zij niet geconsulteerd en niet betrokken bij de besluitvorming.

De examencommissie wordt ondersteund door toetscommissies. De opleiding Musicaltheater heeft een eigen toetscommissie. Deze heeft geen mandaat van de examencommissie, maar valt formeel onder het management. De toetscommissies screenen toetsen vooraf, controleren de inhoud, het niveau en de logistieke organisatie van de toetsen (borging) en stellen representatieve toetsensets samen voor de examencommissie. Zij brengen advies uit aan sectorleiders, studieleiders en de examencommissie. De controle op de doorvertaling van eindtermen naar leerdoelen naar toetsen is belegd bij de toetscommissies.

Weging en Oordeel

Het panel stelt vast dat de opleiding voldoende valide, betrouwbaar en transparant toetst en vooral uitblinkt in leerprocesondersteunend toetsen. Het panel is onder de indruk van de formatieve toetsing en de feedbackcultuur. Tijdens de visitatie is duidelijk naar voren gekomen dat de opleiding het geven van feedback hoog in het vaandel heeft staan en dat er bij de opleiding sprake is van een alom aanwezige feedbackcultuur. Daarbij krijgen studenten niet alleen feedback van docenten en hun studieloopbaanbegeleider, maar ook van hun medestudenten (*peer learning*). Bovendien is er voldoende ruimte om buiten de ingeplande feedbackmomenten extra feedback te vragen of te geven.

Binnen de feedbackcultuur is ook een belangrijke rol weggelegd voor het werkveld.

De opleiding slaagt erin de werkveldvertegenwoordigers niet alleen te betrekken bij stages, maar ook naar binnen te halen, om de tafel te krijgen en mee te laten beoordelen bij toetsen.

De aansluiting op het telkens veranderende werkveld is daarmee goed geborgd.

Het panel heeft kunnen vaststellen dat deze feedbackcultuur een levendige en veilige *learning community* van studenten, docenten, studieloopbaanbegeleiders en werkveldvertegenwoordigers heeft opgeleverd, waarin open gecommuniceerd wordt tussen de betrokkenen. De opleiding mag daar trots op zijn.

Uit de bestudeerde documentatie kwam naar voren dat aan feedback van zusteropleidingen buiten de FHK ook belang gehecht wordt, maar minder dan aan feedback van *peers* uit het werkveld. De examencommissie bevestigde dit beeld en staat achter deze keus. Het panel betwijfelt echter of de *peers* uit het werkveld ook voldoende geëquipeerd zijn om input te leveren over onderwerpen die betrekking hebben op zaken als toetsing van de onderzoeksleerlijn en de daarbij behorende reflectie- en onderzoeksvaardigheden. Het panel moedigt de opleiding aan om verder te gaan op de nu nog wat voorzichtig ingeslagen weg. Juist bij kunstvakopleidingen waar *performance skills* de boventoon voeren en de belangrijkste graadmeter zijn voor succes in het werkveld, kunnen kalibreersessies met zusteropleidingen die zich ook moeten buigen over vraagstukken omtrent analytische vaardigheden en het onderzoekend vermogen van studenten een meerwaarde hebben.

De opleiding Musicaltheater hanteert een grote verscheidenheid aan toetsen, aansluitend op de te realiseren leerresultaten. Tegelijkertijd vraagt het panel zich af of de toetsdeskundigheid die voor zo'n grote variatie aan traditionele en vernieuwende toetsen vereist is, bij alle betrokkenen op het juiste niveau is. Het panel heeft kunnen vaststellen dat docenten en examinatoren de ruimte hebben om zichzelf te blijven ontwikkelen. Het externe lid van de beleidskamer beschikt over toetsexpertise en over ervaring met het verzorgen van cursussen. Ook daar zouden examinatoren misschien vaker een beroep op moeten kunnen doen voor hun eigen professionalisering.

Net als bij *peer feedback* van zusteropleidingen geldt ook voor cursussen dat ze docenten en examinatoren in aanraking kunnen brengen met nieuwe ideeën en oplossingen en daarmee een meerwaarde hebben ten opzichte van hun reguliere interne intervisiebijeenkomsten.

Tegelijkertijd heeft het panel begrip voor enige terughoudendheid. Veel docenten hebben een kleine aanstelling en ervaren een behoorlijke werkdruk. Cursussen kunnen de werkdruk verhogen en professionals moeten bovendien zo veel mogelijk zelf de regie houden over hun ontwikkeling en cursussen kunnen volgen die aansluiten bij hun persoonlijke ambities.

Voor studenten is er de afgelopen jaren veel verbeterd. De opleidingen hebben zich met succes ingespannen om examenstress te beteugelen. De invoering van de toetskalender, het terugdringen van het aantal examenmomenten en de implementatie van het vrijekeuzeprogramma *Free Choice* van 30 EC worden door studenten genoemd als effectieve maatregelen, waarbij het opvalt dat in de opleiding Musicaltheater het beoogde effect minder wordt herkend door studenten dan bij de andere dansopleidingen. Het panel spoort de opleiding Musicaltheater aan om het functioneren van het vrije keuzeprogramma te volgen en hierin de komende jaren vooruitgang te boeken.

Ook heeft de opleiding verbeteringen doorgevoerd in de communicatie omtrent toetsing. De digitale studiegidsen verschaffen veel informatie. Desondanks blijft hier volgens studenten nog ruimte voor verbetering. Mogelijk kan de opleidingscommissie het voortouw hierin nemen.

Tot slot de overwegingen aangaande de examencommissie en de toetscommissies. Uit de documentatie en uit het auditgesprek kwam de taakverdeling helder naar voren. Het "huis" dat de toetskwaliteit moet bewaken is solide gebouwd en de diverse rollen zijn duidelijk beschreven. Wel ziet het panel nog ruimte voor verdere ontwikkeling.

Het panel meende dat enerzijds de functionarissen van de beleidskamer momenteel nog wat ver van de opleidingen en de dagelijkse onderwijspraktijk af staan, terwijl anderzijds de leden van de uitvoerende kamers die de opleidingen vertegenwoordigen juist nog wat te veel aan de eigen opleiding verbonden zijn. De leden van de uitvoerende kamers zouden nog wat meer oog kunnen krijgen voor wat er bij andere opleidingen gebeurt en voor wat daarvan geleerd kan worden. De fraaie constructie van een FHK-brede examencommissie met een beleidskamer en vier uitvoerende kamers voor alle sectoren, biedt die mogelijkheid.

Voorts meent het panel dat de examencommissie de komende jaren zal kunnen doorgroeien van het behandelen van *Free Choice*-verzoeken, klachten, fraudegevallen en incidenten naar taakvervulling op meer meta- en een wat hoger abstractieniveau. Daarbij denkt het panel in eerste instantie aan het verder doorvoeren en consolideren van het monitoren van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen. Daar horen procedures bij voor het nemen van steekproeven van eindwerken. Maar ook het stimuleren van kalibreersessies met *peers* van zusteropleidingen buiten de FHK zou overwogen kunnen worden, omdat deze *peers* een andere toegevoegde waarde hebben dan de *peers* uit het werkveld, specifiek waar het gaat om het beoordelen van het niveau van de analytische component in eindwerken.

Oordeel

De auditcommissie oordeelt dat de opleiding Musicaltheater voldoet aan de eisen van deze standaard.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het auditpanel bestudeerde van tien studenten de eindwerken uit de studie jaren 2016/17 en 2017/18, deze selectie werd gemaakt op basis van een spreiding van de cijferbeoordelingen en betrof ongeveer een derde van het totaal aantal afgestudeerden in deze periode.

De auditoren beoordelen de performante kwaliteit van de werken als goed, over de volle breedte. Het aspect Onderzoekend vermogen reflecteert zich in de eindwerken overeenkomstig de (beperkte) positie in de beoogde leerresultaten. De bestudeerde portfolio's variëren wel erg sterk doordat de student er zelf vorm aan geeft

De studenten komen bijna zonder uitzondering naadloos in het werkveld terecht en de alumni waarmee het panel sprak zijn nog volop in contact met de opleiding en voelden zich goed voorbereid op de beroepspraktijk. De vertegenwoordigers van het werkveld zijn uitermate tevreden over het functioneren van afgestudeerden in de praktijk.

Weging en Oordeel

De afstudeerders van de opleiding Musicaltheater kenmerken zich als van het juiste niveau, artistiek boeiend en flexibel. De eindwerken zijn over de volle breedte van bovengemiddelde kwaliteit qua inhoud en niveau en het werkveld onderschrijft deze mening van de auditoren. Alumni zijn zeer betrokken bij de opleiding en verzorgen jaarlijks coproducties met de huidige studenten. Het feit dat zij de responsiviteit van de opleiding roemen en zien hoe verbeteringen in het curriculum worden doorgevoerd sterkt het auditpanel in de overtuiging dat de studenten worden opgeleid voor een succesvolle carrière in het werkveld. De kennistheoretische en onderzoekende aspecten in het eindwerk kunnen nog worden versterkt volgens de auditoren, ook om de vernieuwende inbreng van alumni in het werkveld verder te stimuleren.

Oordeel

De auditcommissie oordeelt dat de opleiding aan de vereisten van de standaard voldoet, gewogen de goede kwaliteit van het eindwerk in uitvoerende zin, de positieve ontvangst van afgestudeerden door het werkveld en nog verder te versterken onderzoekscompetentie.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding Musicaltheater van Fontys Hogeschool voor de Kunsten kenmerkt zich door een hoge kwaliteit performers die de studie afronden en veelal direct aan hun carrière kunnen beginnen.

De opleiding voldoet op alle standaarden aan de vereisten volgens de auditcommissie. Het auditpanel adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

6. AANBEVELINGEN

De auditcommissie raadt de opleiding aan de versterking van de leerlijn onderzoekend vermogen nauwkeurig te monitoren en voortvarend te implementeren. Hiertoe kan ook een verzwaring van de theoretische kennisbasis bijdragen. Dat het werkveld expliciet aangeeft hier geen behoefte aan te hebben is voor de auditcommissie niet doorslaggevend.

De examencommissie is volgens het panel toe aan de stap om meer op meta-niveau te functioneren, bijvoorbeeld in het sterker protocolleren van steekproeven uit eindwerk. De auditoren raden de examencommissie aan de uitvoerende kamers wat meer distantie van de eigen opleiding te geven en de beleidskamer wat dichterbij de onderwijspraktijk te plaatsen.

Tot slot adviseert het auditpanel de aspecten internationalisering en liedinterpretatie verder te versterken en het functioneren van het vrijekeuzeprogramma van de opleiding te optimaliseren.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Musicaltheater voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling¹ t.b.v. hbo- bacheloropleiding Musicaltheater – Fontys Hogescholen – 5 en 6 juni 2019

Overzicht panel Musicaltheater

Woensdag 5 juni	E0.01 + E0.02 Panel Hobéon	E0.01 + E0.02 Panel FHK
08.45 – 09.00u	Ontvangst	
09.00 – 10.00u	Vooroverleg panel	
10.00 – 11.00u	Gesprek met opleidingsmanagement DNSE – DNS – MTH	
		<i>Directeur FHK Sectorleider Dans Studieleider Danseducatie Studieleider Dance Academy Artistiek Adviseur Dance Academy Sectorleider Theater Studieleider Muziek- en Musicaltheater</i>
11.00 – 11.15u	<i>Pauze</i>	
11.15 – 12.00u		
12.00 – 12.45u	<i>Lunch voor alle panelleden samen</i>	
12.45 – 13.30u	Gesprek met werkveld en alumni MTH	
		<i>Werkveld * Regisseur en Choreograaf van musical, opera en theater in o,a, Nederland, België, Frankrijk, Italië, Australië. * Regisseur & c.frerichs Theaterprojecten * Acteur, Regisseur & Casting Director bij Studio 100 Choreografe & Musicaltheater *Performer Alumni, Alumnus 2008 Alumnus 2016 Alumnus 2011</i>
13.30 – 13.45u	<i>Pauze</i>	
13.45 – 14.30u		
14.30 – 14.45u	<i>Pauze</i>	
14.45 – 16.00u	Materiaalinzage en rondleiding	
16.00 – 16.15u	<i>Pauze</i>	
16.15 – 17.15u	Open spreekuur	
17.15 – 18.00u	<i>Pauze</i>	
18.00 – 19.00u	Academietheater – Graduation Performance DNS	
19.00u	<i>Einde programma dag 1</i>	

¹ In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Donderdag 6 juni	Kolommenzaal Panel Hobéon	Kolommenzaal Panel FHK
09.00 – 09.15u	Ontvangst	
09.15 – 10.00u	Gesprek met docenten MTH	
		<ul style="list-style-type: none"> - Docent Zang, Studieloopbaanbegeleider, Toetscommissie - Docent Dans en CMK, Opleidingscommissie, Studieloopbaanbegeleider - Docent Dans - Docent Drama, Regisseur, Opleidingscommissie - Muzikaal begeleider - Docent Muziektheorie - Docent Drama, Regisseur - Artistiek adviseur, Coördinator, Stagebegeleider, Studieloopbaanbegeleider
10.00 – 10.15u	Pauze	
10.15 – 11.00u		
11.00 – 11.15u	Pauze	
11.15 – 12.00u		
12.45 – 13.30u	Gesprek met Examencommissie	
		<p>Voorzitter examencommissie FHK Voorzitter uitvoerende kamer Theater Lid uitvoerende kamer Theater voor Musicaltheater Voorzitter uitvoerende kamer Dans Lid uitvoerende kamer Dans voor Danseducatie Lid uitvoerende kamer Dans voor Dance Academy</p>
12.45 – 13.30u	Gesprek met studenten MTH (parallel-sessie)	
		<ul style="list-style-type: none"> - Jaar 1 - Jaar 2 - Jaar 2 - Jaar 3 + Opleidingscommissie + Studentenhoofdstuk - Jaar 3 - Jaar 4 - Jaar 4
13.30 – 14.00u	Wandelen naar Theaters Tilburg	
14.00 – 14.45u	Presentatie DNSE ter voorbereiding op de voorstelling <i>Danseducatie Danst!</i> (14-15 juni 2019 door studenten hoofdfase)	
14.45 – 15.00u	Ombouw podium	
15.00 – 15.45u	Deel uit Musical <i>Company</i> (21-22 juni 2019 door studenten MTH jaar 3)	
15.45 – 16.00u	Wandelen richting E0.01 + E0.02	
16.00 – 16.15u	Pending issues	
16.15 – 17.15u	Intern overleg panel	
17.15 – 17.30u	Terugkoppeling	Open voor gesprekspartners DNSE – DNS – MTH
17.30 – 18.15u	Ontwikkelgesprek	Medewerkers van DNSE – DNS – MTH
18.15u	Einde programma dag 2	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en AeQui waarbij Hobéon twee hogescholen en AeQui vier hogescholen heeft beoordeeld. Gedurende het traject hebben de voorzitters van de betrokken kernpanels met elkaar afgestemd over de opzet en de focuspunten van de audits.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie rapport opleiding
- Organogram Sector Dans & Theater 2018-2019
- Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel Dans 2017
- Omschrijving competenties Musicaltheater
- Onderwijsvisie en didactisch concept Musicaltheater
- Literatuurlijst Musicaltheater
- Jaarrooster Musicaltheater
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling Muziek en Musicaltheater 2018-19
- Toetsbeleid opleiding Musicaltheater 2018-19
- Jury toetsen tentamens en voorstellingen
- 2013-3 Aanwijzen examinatoren
- Evaluatiekalender FHK
- NSE2018
- Waar werken alumni
- Analyse docententeam Musicaltheater
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van tien studenten de eindwerken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 13 mei 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Musicaltheater van Fontys Hogescholen, onder het nummer 008069. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Dans
----------------------	----------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. G.M.R. Klaassen MSM	Voorzitter	Roel Klaassen is zelfstandig interimmanager en adviseur op het gebied van kennisvalorisatie, kwaliteitszorg, organisatiestructuur en cultuurverandering, (her)positionering en programma-innovatie. Tot 2015 was hij directeur van Duisenberg school of finance.
V. Bartelds MBA	Vice-voorzitter	Vladimir Bartelds MBA is extern voorzitter van auditpanels in het hoger onderwijs. Hij is verbonden als adviseur aan de University of the Dutch Carribean in Curaçao, waar hij tot 2018 onderwijs-directeur was. Hij is extern beoordelaar aan Hogeschool Inholland en de UDC.
S. van Coillie	Lid	Hogeschooldocent/choreografe Lucia Marthas Institute for Performing Arts, Amsterdam.
B. Derks	Lid	Assistant and Resident Director, Antwerpen.
O. Feikens	Studentlid	Derdejaars Lucia Marthas Institute for Performing Arts, Amsterdam.
H.R. van der Made / B. Roemer	Secretaris	NVAO getraind en geregistreerd secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl